

پارسی نامه

پارسی عمومی دانشگاهی

دکتر محمدرضا سنگری

منیرالسادات هژبر، محمدحسن حاجی آقایی

علی یوسف‌وند، فاطمه سنگری

عنوان و نام پدیدآور: پارسی‌نامه: فارسی عمومی دانشگاهی / محمدرضا سنگری... [و دیگران].

مشخصات نشر: تهران: لوح زرین، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۲۸۵ص: جدول، نمودار.

شابک: 978-600-1720253

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: محمدرضا سنگری، منیرالسادات هزیر، محمدحسن ملاحاجی آقایی، علی یوسف‌وند، فاطمه سنگری.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: ادبیات فارسی -- راهنمای آموزشی (عالی)

موضوع: فارسی -- راهنمای آموزشی (عالی)

موضوع: ادبیات فارسی -- مجموعه‌ها

سنتاسه افزوده: سنگری، محمدرضا، ۱۳۳۳ -

رده بندی: خره: ۲۱۲ پ/۱۳۳۳ ۱۵ ۱۳۹۱

رده بندی: یوبی: ۰۷۶

شماره کتابشناسی: ۲۸۲۰۳۰۳

پارسی‌نامه، فارسی عمومی دانشگاهی

تألیف: دکتر محمدرضا سنگری، منیرالسادات هزیر، محمدحسن ملاحاجی آقایی، علی یوسف‌وند، فاطمه سنگری

ناشر: لوح زرین

حروف‌چینی: فرزانه کامرانی‌بدر

لیتوگرافی و چاپ: واصف

شمارگان: ۱۰۰ جلد

چاپ اول: ۱۳۹۱

قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

تلفن پخش: ۶۶۹۶۱۲۵۷ - ۰۹۱۹۴۸۲۸۸۲۸

کلیه حقوق نشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۵	مقدمه	از حافظ چه می‌توان آموخت؟	۶۶
۹	مناجات نامه		
۱۱	اهمیت زبان در ادبگی انسان	فصل دوم - ادبیات عرفانی	۷۱
۱۳	پیشینه زبان فارسی	به نام او - کشف الاسرار مبینی	۷۳
۱۷	فصل اول - ادبیات غنائی	شیخ فریدالدین عطار	۷۵
۱۹	جدایی غرضی سیستماتی	ذکر احمد خسرویه	۷۶
۲۰	مقدمه ای بر داستان خسرو و شیرین	عین القضاة همدانی	۷۷
۲۳	سعدی، شاعر ناصح، شاعر عاشق	گواه رهرو - سنایی	۷۹
۲۵	دوش می آمد و... حافظ	مولوی چه می گوید؟	۸۱
۲۷	داغ بندگی - بیدل	حلوا خریدن شیخ احمد خسرویه...	۸۷
۲۹	پیک اشک - شهریار	خط سوم - شمس تبریزی	۸۹
۳۱	بهانه - هوشنگ ابتهاج	بل من برو (غزل مولانا)	۹۳
۳۰	فریدون توللی	بنا، شنایی - فخرالدین عراقی	۹۷
۳۲	شاهد افلاکی - رهی معیری	شنایی - سراب سپهری	۹۸
۳۳	خوش به حال غنچه ها - فریدون مشیری	تفسیر رستم - انورا - محمدرضا سنگری	۹۹
۳۴	ترانک	دست دعا، چشم آینه - سید مهدی شجاعی	۱۰۰
۳۹	حماسه درخت - سید علی موسوی گرمارودی	شهاب الدین سهروردی	۱۰۲
۴۲	وصف گل سوری - منوچهر آتشی	تصفیه دل - مرصع السجاد	۱۰۴
۴۴	سلام - سید علی صالحی	واحدهای زبان	۱۰۶
۴۶	لحظه دیدار - سلمان هراتی	یادداشت روزانه	۱۰۹
۴۷	مرگ قو - مهدی حمیدی شیرازی	فصل سوم - حماسه	۱۱۱
۴۸	دریای شورانگیز - حسین منزوی	شاهنامه سرو سایه فکن (اسلامی ندوشن)	۱۱۳
۴۹	مردان سبز - محمدرضا عبدالملکیان	هفت خوان رستم	۱۱۵
۵۲	کرامت سرخ - سید حسن حسینی	آخر شاهنامه - مهدی اخوان ثالث	۱۱۹
۵۳	مساحت رنج - قیصر امین پور	نگارش	۱۲۱
۵۴	عشق علیه السلام - علیرضا قزوه	فصل چهارم - ادبیات اجتماعی - انتقادی	۱۲۳
۵۵	قامت تمنا - سیاوش کسری	لطیفه	۱۲۵
۵۶	خط ها - فاضل نظری	طنز عبید	۱۲۸
۵۷	خطرهایی که زبان فارسی را تهدید می کند	سنایی و نقد طبقات اجتماعی	۱۳۰
۶۴	طرحی برای نوشتن		

- این نیز بگذرد - سیف فرغانی ۱۳۲
 پشه و شیر - مهدی حمیدی شیرازی ۱۳۴
 حکایت انوشیروان و مرغان - نظامی ۱۳۴
 گوهر اشک - پروین اعتصامی ۱۳۶
 آزادی - فرخی یزدی ۱۳۸
 بنویس! بنویس! بنویس! - سیمین بهبهانی ۱۳۹
 ذکر احوال شیخنا و... - مسعود کیمیایی ۱۴۰
 برگزیده‌هایی از کاریکلماتوره‌های پرویز شاپور ۱۴۲
 فتح، کاف، نیست - طاهره صفارزاده ۱۴۳
 در این زمانه - محمد علی بهمنی ۱۴۴
 هست لب - نیما یوشیج ۱۴۵
 قاصدک ۱۴۷
 ترانه تاریک - حمد شملو ۱۴۸
 مزبور درخت - شیعو کئی ۱۵۰
 لحظه‌های کاغذی - فیروزان پور ۱۵۰
 پرواز را به خاطر بسپار - فروغ فرخزاد ۱۵۱
 سطوح شناخت زبان (۱) ۱۵۳
 طنز نویسی ۱۵۵
 خاطره نویسی ۱۵۷
 فصل پنجم - ادبیات تعلیمی ۱۵۹
 قابوس‌نامه ۱۶۱
 دل، شهریار تن - محمد غزالی ۱۶۴
 تمثیل - سنایی غزنوی ۱۶۶
 اخلاق ناصری ۱۶۶
 نصاب الصبیان ۱۶۸
 عواطف بشری در ادب فارسی ۱۶۹
 گلستان و بوستان ۱۷۳
 چراغ لاله - اقبال لاهوری ۱۷۶
 درخت دانش - مجتبی مینوی ۱۷۸
 گلبرگ‌ها - محمدرضا سنگری ۱۸۰
 دیروز، امروز، فردا - محمد علی اسلامی ندوشن ۱۸۱
 سطوح شناخت زبان (۲) ۱۸۴
 گزارش نویسی ۱۸۸
 نامه نگاری ۱۸۹
 فصل ششم - ادبیات داستانی ۱۹۱
 دربارہ کلیله و دمنه ۱۹۳
 اسرارالتوحید ۲۰۱
 دوزخ - ابوالفضل بیهمی ۲۰۲
 کیمیاگری در خیابان - منوچهر صفا ۲۰۶
 بچه مردم (جلال آل احمد) ۲۰۹
 بال هایت را کجا گذاشتی - عرفان نظر آهاری ۲۱۴
 بخشی از رمان چراغ‌ها را من خاموش می‌کنم ۲۱۵
 چهار راه - هوشنگ مرادی کرمانی ۲۱۸
 سطوح شناخت زبان (۳) ۲۲۲
 داستان نویسی ۲۲۴
 فصل هفتم - ترجمه ۲۲۹
 سوره تکویر ۲۳۳
 از کلمات قصار حضرت علی (ع) ۲۳۵
 دعوت به فلسفه - براین مگی ۲۳۶
 عشق، رنج، شفقت و... - میگال داونامونو ۲۳۸
 عطیع برتر - پائولو کونیلو ۲۴۰
 شوق ساده - الهی قمشه ای ۲۴۱
 رادیار و کیپلینگ ۲۴۳
 پیر مرد بر سر پل - همینگوی ۲۴۴
 حیات بردان نامی - هنری وادزورث ۲۴۷
 سکون - شارل از ناگفته‌هاست - مارگوت بیگل ۲۴۷
 تو دوستان من، دارم - بل الوار ۲۴۸
 هایکو ۲۴۹
 بلیط‌های مافوق - امیج القاسم ۲۵۰
 شادی و اندوه - جبران خلیل جبران ۲۵۱
 دریای بیروت - غاده النمان ۲۵۱
 کارت شناسایی - محمود درویش ۲۵۲
 چند شعر از نزار قبانی ۲۵۴
 قطعه ای از شعر تا سبز شوم از عشق ۲۵۵
 مقاله نویسی ۲۵۶
 جمله ۲۵۸
 نیایش - دکتر علی شریعتی ۲۶۱
 واژه نامه ۲۶۳
 نام نامه ۲۷۱
 کتابنامه ۲۸۱

مقدمه

زبان، زادگاه اندیشه و جلوه‌گاه اصلی وجود انسان و ادبیات، جهان ذوق و زیبایی و ظرافت است.

زبان و ادبیات، سرزمین رازناک واژه‌ها و مفاهیم و تماشاگاه روح شگفت و شکوهمند انسانند؛ پس ویرانه به این سرزمین "نگاه ژرف" می‌خواهد و جان آگاه؛ که بی‌این دو، جز گم‌شدگی و سرگردانی بهره و دستاوردی نخواهد بود.

دریغ است به این بهشت ریز و زیبا، دم بگذاریم و گل‌ها را عمیق نبوییم و از میوه‌های شیرین و کام‌نواز آن مشتادانه نسیم و شهد گوارای آن را عاشقانه ننوشیم.

این کتاب، تکاپو و پویه‌ای است در این آرزو تا دسته گلی تقدیم کند و جامی از این چشمه‌سار جاری و حیات‌بخش برگیرد و به تشنه‌کامان فرهنگ و زبان و ادبیات بنوشاند. و معلوم است که همه آنچه باید باشد نیست. و اثر تشنگی افزون‌تر را سبب شود، خواننده و خواننده، خود به حسب وجود برخورد خاص و از این دریای کراته ناپیدا، شیفته‌تر و شوریده‌تر خواهد نوشید.

در استفاده از این کتاب، طرح چند نکته بایسته و شایسته است.

۱- نخست آن که به تناسب ظرف زمانی و محدودیت واحد درسی فارسی دانشگاه، کتاب تدوین و تألیف شده است و استادان ارجمند و دانشجویان عزیز خواهند کوشید تا شتاب خواندن فصول را با میزان جلسات و فرصت‌های آموزشی تطبیق دهند. چون فرصت اندک و احتمالات فرصت‌سوز ممکن است مانع تدریس کامل کتاب شود، مناسب آن است که هیچ فصلی رها نشود تا با خواندن کتاب، تصویری اجمالی از زبان و ادبیات فارسی به دست داده شود. اگر به هر دلیل قصد تعدیل یا حذف باشد برخی دروس حذف شوند و هیچ فصلی یک‌باره حذف و نادیده گرفته نشود.

۲- امکان جابه‌جایی فصول هست اما پرسش از یک فصل به فصل دیگر و ناقص رها کردن دروس فصول به دریافت‌های ناقص و گسسته از موضوعات هر فصل منجر

خواهد شد. متن پیشانی هر فصل، ورودگاه و کلید فهم فصل است بنابراین رها کردن پیش در آمد فصل یا خواندن فصل از میان و پایان، به صواب و صلاح نزدیک نیست.

۳- مباحث زبانی و نگارشی، یاریگر دانشجو در مقاله‌نویسی، نگارش سالم و بسامان و فهم مناسب از ساختار و بایسته‌های زبان فارسی است. تأکید بر خواندن این دروس از جانب استادان بزرگوار در آینده کار دانشجویی یاریگر و مؤثر خواهد بود.

۴- تلاش در این کتاب بر آن بوده است که تعادل و تناسب میان ادبیات بارور کهن و ادبیات شکوفای امروز برقرار شود همچنان که تعادل و تناسب در مباحث زبانی و ادبی از دیگر دقت‌هایی است که در تألیف کتاب به کار گرفته شده است. نیاز است همین تعادل در مطالعه و تدریس کتاب مطمح نظر باشد.

۵- "روشنی"، ستوانه انتقال دانش است؛ استادان عزیز در تدریس زبان و ادبیات باید هنر تدریس و برتری کلاس را هم پایه و هم وزن درس بدانند؛ چه بسیار گریزها و ستیزها با کتاب ر دس که محصول و نتیجه روش نامناسب یا بی‌روشی است! همین است که در تدریس، ندی چ د با ل چراغ راه آموزش باشد.

۶- کلاس موفق ادبیات؛ در صورتی که در آن دوسویه است یعنی کلاسی که تعامل میان استاد و دانشجو صورت پذیرد. استاد، هم، زبان باشد و هم گوش! و شاید گوش‌تر! از آموزه‌های ارجمند ادبی و حکمی ما یکی این است که دو گوش داده‌اند و یک زبان تا یک بگویم و دو بشنویم!

۷- فرایند کار در کلاس به خوبی و درستی ترمیم شده باشد؛ شروع مناسب، امتداد مناسب و پایان‌بندی پرشکوه و طنین‌آفرین، باید روح ر جان کلاس، زبان و ادبیات باشد.

۸- روش درگیرکردن دانشجویان با هر متن را به خوبی بشناسم پرسش‌ها، گفت و گوه‌ای گروهی، نقد و بررسی و بهره‌گیری از همه ترفندهای آموزشی، روشی لازم است. راست همان است که گفته‌اند: در دل دوست به هر حيله رهی باید کرد!

۹- فضا، زمان، ترکیب کلاس، موقعیت‌ها و حال و هوای درونی و بیرونی خود ما در نحوه تدریس و عرضه متن مؤثرند. هشیارانه و عالمانه باید مراقب همه این عوامل تاثیرگذار باشیم.

۱۰- عناصر ذوق‌کش و التذاذ سوز و شوق شکن در تدریس، فراموشمان نشود و نقطه مقابل آن هر چیز که بتواند درس را لذت بخش‌تر، عمیق‌تر و طنین دارتر کند از چشم و حوزه تدریس مان دور نشود. اگر ما خود به ادبیات و زبان و تدریس مان باورمند و علاقه‌مند باشیم از صدا و سیمایمان پیداست و همین باور عشق بزرگ‌ترین

سرمایه تدریس و تأثیر ما خواهد بود.

۶- کلاس فعال ادبیات، کلاس عشق و التذاذ و درک و درد و همدلی است؛ کلاسی است که راست به زندگی می‌پیوندد، به آسمان، به انسان، به خوبی و زیبایی.

۷- بهره‌گیری از کتاب‌ها و متن‌های مکمل لازمه غنا و ژرفا و پهنا بخشی به متون است. از استادان ارجمند انتظار می‌رود برای تدریس هر فصل و معنی هر درس، کتاب‌های دیگری را که یاریگر دانشجو است معرفی کنند.

۸- بهره‌گیری از ابزار کمک آموزشی مناسب و متناسب مانند تصاویر، نرم‌افزارها و نوارهای صوتی و تصویری کلاس درس را زنده‌تر و زیباتر و جذاب‌تر می‌سازد. برخی از متون کتاب اگر با استفاده از این امکانات تدریس شود کلاس را شاداب و به پایایی و ماندگاری متن در ذهن و روح دانشجو کمک می‌کند. اینک دست‌های شماسست و این کتاب که بر دستانان بوسه می‌زند در دایره‌های زندگی بخش آن‌ها آرام می‌گیرد؛ خدا را سپاسگزار و شاکریم که چنین فرصتمان بخشد و شما را سپاس که انتخابگر این کتابید و به خواندن آن می‌پردازید. توفیق رفیق راهنما باد تا در پرتو نقد و نظر و رهنمودهای عالمانه و راهگشایانه شما پیراسته‌تر و آراسته‌تر گردید.

چشم به راه هدایت و عنایت شما استادان دانشجویان عزیز هستیم.

برادر فرهیخته و دانشور جناب آقای سیدحسین محمدی حسینی نژاد مدیر انتشارات لوح زرین را سپاس که این کتاب به همت و پشتگرمی او زیور طبع یافت. خداوند همه تلاشگران و پیوندگان راه اندیشه و فرهنگ و ادب را هدیره یار و یار باشد.

مؤلفان